

Neden Eğitim

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

Jeoloji mühendisliğinde eğitim, ülkemiz genel eğitim sistemindeki handikapları ve çıkmazları göz önüne aldığımızda bundan ayrı düşünüleebilecek, tek başına ele alınabilecek bir konu olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle eğitim konusuna geniş bir pencereden bakmakta ve irdelemekte yarar olduğunu düşünüyoruz.

1970'lerde baş gösteren rekabet ve yeni pazarlar sorunu ile dünya ölçeğinde sürekli derinleşen ekonomik kriz çareyi, daha öncesinde "sosyal adalet" ve "kamu yararı" gibi kavramlarla belirlenen ekonomi politikalarının yerini neo-liberal politikalara bırakmasında buldu. Daha önce "kamu yararı" için geliştirilen ve en son dev bir pazar haline gelen hizmet sektörü, kamusal bir alan olarak değerlendirilmekten vazgeçilerek trilyonlarca doların el değiştirdiği, içerisinde özel girişimin rol alabileceği bir tüketim pazarına dönüştürüldü. DB, IMF, DTÖ gibi kurumların temel uygulamacısı olduğu bu politikalar, ülkemizde de 1980 yılından sonra vücut bulmaya başladı.

Devletin ekonomideki rolünü küçültmeyi amaçlayan neo-liberal politikalar, tüm az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de çözümü eğitim ve sağlık gibi insani yaşamın vazgeçilemez öğelerine yapılan kamu harcamalarını kısmakta aramakta ve bu süreç içerisinde uyumlaştırma politikalarını dayatmaktadır. Bu bağlamda özellikle yüksek öğretimin, diğer eğitim kademelerine kıyasla yüksek maliyetine dikkat çekilmekte ve yüksek öğretimin paralı olması önerilmektedir. Bu politikaların temel argümanı olan **piyasalar iyidir, piyasa sürecine yapılan her müdahale ise kötüdür.** söylemine paralel olarak eğitim sistemimiz hızla ticarileşmektedir. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde dikte edilen **herkes eğitim hakkına sahiptir, eğitim hakkı herhangi bir nedenle engellenemez ve eğitimde eşitlik esastır.** söylemi de bu

ticarileşme süreci içerisinde ihlal edilmekte ve sadece parası olanlara hak olmaya başlamaktadır.

Peki parası olanlara hak olabilen eğitim sistemimiz ne kadar eğitici ve öğretici olabilmektedir? İlköğretimden itibaren başlayan ezberci ve basmakalıp eğitim ortaöğretimde de devam etmekte, hatta yerini "OKS"yi ve "üniversite sınavları"ni kazandırmaya odaklı test çözme tekniklerine bırakmaktadır. Önce çocukluğunda, daha sonra gençliğinde araştırarak öğrenme, analiz etme, problem çözme yetisinden mahrum bırakılarak yetiştirilen bireyler hasbel kader girdikleri üniversitelerde de, doğaldır ki, bu alışkanlıklarını devam ettirmektedirler. İşin en dramatik tarafı bin bir emek ve zahmetle girilen ve iyi eğitim verildiği iddia edilen Anadolu ve Fen Liselerine girildikten sonra da, sayıları gün geçtikçe çığ gibi büyüyen dershanelere gereksinim duyulmasıdır. Ülkemizdeki yetersiz üretim modeli ve bunun yarattığı işsizlik gençlerin üniversiteyi bir iş kapısı olarak görmesine neden olmaktadır. Bu zorunluluk duygusu içerisindeki gençler ebeveynlerinin de desteği ile "çarpık" ve "eşit olmayan" eğitim sistemini, 9 milyar dolarlık dev bir sektör olduğu ifade edilen dershaneler yoluyla eşitlemeye çalışmaktadırlar.

Her yıl artarak, bu yıl 1.5 milyon gencimizin bir umutla girdiği üniversite sınavlarında, ilk tercihinde girebilme şansına sahip 20 bin kişinin yanı sıra toplam 200 bin kişi üniversiteli olabilmektedir. Yani ilk ve orta öğretimden başlayarak devam eden çarpıklık burada da kendini göstermekte ve ilk tercih olmadı, ikinci tercih, o da olmadı bir sonraki mantığı ile kurgulanmış bir sistem içerisinde bireylerin yetenekleri, istekleri, en önemlisi umut ve mutlulukları tüketilmektedir.

Bunca zorlu aşamalarla geline üniversiteler Neo-liberal politikalarla en fazla etkilenen eğitim kuruluşlarıdır. Özellikle devlet üniversitelerine her

yıl bütçeden ayrılan pay, tasarruf tedbirleri adı altında gittikçe azalmakta ve bu açık "harç" yani "cari hizmet ödeneği" adı altında lisans ve lisansüstü öğrencilerine yüklenmektedir. Açık büyüdükçe devlet üniversitelerinin paralı eğitim sistemine adım adım geçmesinin alt yapısını oluşturan "ikili öğretim" uygulamaları başlatılmaktadır. Oysa ki kamu üniversitelerine karşı bu kadar cimri olan devlet, özel (vakıf) üniversitelere karşı arazi bağışları, birtakım vergi muafiyetleri ile oldukça bonkör davranmaktadır. Bu eşitsiz durum ortaöğretim sisteminin devamı niteliğinde olan bir çok kamu üniversitesini; serbest piyasa kurallarına göre hayata hazırlamayı düsturu haline getirmiş vakıf üniversitelerine karşı daha da eşitsiz kılmaktadır.

Birleşik kaplar kanununda olduğu gibi, hiçbir plan ve program olmaksızın, istihdam politikası yapılmaksızın sayıları her geçen gün artan ve **tamamı kamu üniversitelerinde olan 28 jeoloji mühendisliği bölümü** de bu süreçten etkilenmektedir. Öğretim elemanı kadrosu başta olmak üzere laboratuvar, kütüphane gibi temel gereksinimlerinde bile eşitsizliklerin yaşandığı, bunun yanı sıra çok farklı ders programı uygulamaları ile de bu eşitsizliğin çarpıcı hale geldiği bilinmektedir. Yine jeoloji mühendisleri için olmazsa olmaz koşul olan arazi ve harita uygulamaları, teknik gezileri ve staj programları bile üniversitenin sahip olduğu olanaklar ölçüsünde yerine getirilebilmektedir. Bu durum ister istemez insanın aklına, olmazsa olmaz koşulların bile yerine getirilemeyeceği bir üniversitede bu bölümün "niye açıldığı" sorusunu getirmektedir. Çok azının ilk tercihi olarak girdiği jeoloji mühendisliği bölümlerinden üstüne üstlük son derece eşitsiz koşullarda mezun olan meslektaşlarımızı bekleyen en önemli sorun ise, **işsizliktir**. Her yıl yaklaşık **1400 jeoloji mühendisinin mezun olduğu** ülkemizde devletin

2006 bütçesinden yatırımlara ayırdığı payın sadece ve sadece % 3.5 olduğu düşünülürse bu durumun vahameti daha da çok ortaya çıkmaktadır. Önceliği bir meslek sahibi olmak, dolayısı ile bir iş bulmak olan gençlerimizi umutsuzluğun pençesine düşürmeye, yalnızlaştırmaya kimin/kimlerin hakkı vardır?

Araştırmak, bilgi üretmek ve bilgiyi topluma yaymak gibi işlevleri olan üniversitelerimizin, neo-liberal politikaların dayatmaları sonucunda bu işlevleri etkin ve verimli bir şekilde yerine getir(ebil)diklerini söylemek zordur, çünkü bölümlerin pek çoğu, her geçen yıl payları bilinçli bir şekilde azaltılan bütçeden, genellikle yukarıdan aşağı puanlama sistemi ile tesadüfen gelmiş öğrencilerden ve sistemin dayatmasından kaynaklı bilimsel araştırma yapmaktan daha fazla kadro alabilme tasası içerisindeki araştırma görevlilerinden oluşmaktadır. Daha da acısı toplumun itici gücü, yönlendiricisi olması gereken üniversitelerimizin, piyasalar tarafından yönlendirilir hale gelmiş olmasıdır. **Oysa ki üniversiteler, matematikteki bir çok temel prensibi bulan "Platon'un Akademia'sı", felsefesi ile tüm batı ve hatta İslam dünyasını etkileyen, günümüzde de etkilemeye devam eden Aristo'nun "Likeion'u" gibi toplumun dinamikleri olabilmelidir.**

Bu dosya konusunun oluşturulması ve içeriğinin zenginleştirilmesi sürecinde görüş, düşünce ve katkılarıyla önemli bir açılım sunan meslektaşımız Sayın **Tahir Öngür'e** ve dosya konusu ile ilgili birikim ve deneyimleri ile Bültenimize yazı veren sevgili dostlarımız ve meslektaşlarımıza en derin sevgi, saygı ve şükranlarımızı sunarız. Biz inanıyoruz ki bilginin bilince, bilincin paylaşıma dönüştüğü yerde daha çoğuz, daha güçlüyüz.

Bilimle, Emekle, İnatla, Umutla...